

بهبود توانایی روخوانی و روانخوانی دانش آموزان با رویکرد مداخله مستقیم

فرزانه نان پز

کارشناسی ارشد مهندسی نرم افزار کامپیوتر، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

اداره آموزش و پرورش شهرستان کاشان، آموزشگاه ارشادی

fnanpaz1@gmail.com

۰۹۱۳۹۹۹۷۵۳۸

آسیه نراقی*

کارشناسی ارشد تاریخ و فلسفه آموزش پرورش دانشگاه خوارزمی تهران، تهران، ایران

اداره آموزش و پرورش شهرستان کاشان، آموزشگاه ارشادی

Asieh.naraghi@gmail.com

۰۹۱۳۲۶۴۴۴۶۲

چکیده:

خواندن، در حقیقت فرآیند درک معنا از متن نوشته شده است. برای کسب مهارت خواندن، انجام مستمر این فرآیند امری ضروری است. از هدف های آموزش خواندن شناخت حروف و کلمه ها و درک معانی آن ها گسترش خزانه ی لغات پرورش قوای ذهنی چون تفکر و تخیل است. در دوره ابتدایی، مبحث خواندن بسیار مورد توجه می باشد و سهل انگاری در این مهم عواقب گاهها جبران ناپذیر خواهد داشت. در این پژوهش با توجه بررسی های انجام شده روی دانش آموزان متوجه این نکته شدیم که دانش آموزان در مهارت روخوانی، بسیار دچار مشکل هستند. در این پژوهش، سعی شده با استفاده از روش مداخله مستقیم و سطح بندی و با تکیه بر مولفه های یادگیری که شامل ۱- آگاهی از واج شناسی ۲- رمزگشایی ۳- بازشناسی کلمه ۴- املا ۵- روانخوانی ۶- درک مطلب می باشد، مشکل خواندن دانش آموزان را حل کنیم. با توجه به اینکه دانش آموزان، بیشتر در دو مرحله اول، دچار مشکل هستند در پژوهش تمرکز و تمرینات بیشتر حول واج شناسی و رمز گشایی می باشد.

واژگان کلیدی: دانش آموزان، مولفه های یادگیری روخوانی، واج شناسی، رمزگشایی

۱- مقدمه:

خواندن نوعی مهارت ابزاری است که از آن برای تنجام کار های دیگر استفاده می شود. خواندن سر در مغازه ها، خواندن رمان و شعر برای سرگرمی و صفحات اینترنت برای بهره گیری از اخبار و دانش روز و... همه و همه نیازمند خواندن است. خوانندگان توانا، می توانند اطلاعات جدید را از طریق خواندن به دست آورند ولی افرادی که در خواندن ضعیف هستند، نسبت به همسالانشان دچار عقب افتادگی می شوند و از نظر دانش و اطلاعات در سطح پایین تری می مانند و همچنین نسبت به احساس کفایت و شایستگی خود داره خود انداره منفی می شوند (هالان و کافمن ترجمه علیزاده و همکاران ۱۳۹۰). آموزش مستقیم یک روش سازمان یافته و معلم محور است که بر جزئیات فرایند آموزش متمرکز است و برای آموزش مدرسه ای به ویژه خواندن و ریاضی مورد استفاده قرار میگیرد و بر تکرار و تمرین و ارائه بازخوردهای فوری تأکید دارد. در این روش ارائه ی دروس به صورت زنجیره وار و با گامهای کوچک می باشد که به خوبی توسط معلمان آموزش داده میشود (هالاهان و کافمن، ۲۰۰۳) (آنگونه که تارور (۲۰۰۴) بیان می کند، آموزش مستقیم رویکردی است که «موفقیت های پیدری» ایجاد میکند. اهمیت این موضوع از این نظر است که دانش - آموزانی که مشکلات یادگیری دارند اغلب مدرسه و تکالیف یادگیری را دوست ندارند زیرا کمترین میزان موفقیت را تجربه میکنند. ایجاد تجربه های موفقیت آمیز در آنها میتواند این تجارب منفی را تغییر دهد. زمانی که دانش آموزان احساس موفقیت و شایستگی کنند، احتمال بیشتری وجود دارد که مهارت های مورد نیاز برای موفقیت و پیشرفت تحصیلی را کسب کنند (ساگور، ۲۰۰۳) (پیرزادی، ۱۳۹۱).

با توجه به مقالات ارایه شده آموزش مستقیم شامل ویژگی های ذیل می باشد:

ویژگی های آموزش مستقیم :

۱- ارائه درس از ساده به مشکل

۲- نظارت و ارزیابی دانش آموز موقع انجام هر تمرین

۳- تاکید بر تکرار و تمرین

۴- ارائه ی بازخورد و اصلاح پاسخ های نادرست

۵- ایجاد موفقیت های پی در پی برای دانش آموزان

۶- آموزش در حد تسلط بر هر مفهوم

۷- ارائه ی آموزش به صورت گام های کوچک و به صورت زنجیروار

۸- سازماندهی در آموزش مستقیم: گروه بندی دانش آموزان بر اساس توانایی یادگیری

ما در این اقدام پژوهی از روش مستقیم استفاده نمودیم و با توجه به مولفه های خواندن سعی بر برطرف کردن مشکلات خوانداری دانش آموزان کردیم. خواندن در حقیقت فرآیند درک معنا از متن نوشته شده است. برای کسب مهارت خواندن، انجام مستمر این فرآیند امری ضروری است که شامل مولفه های زیر می باشد:

آگاهی واج شناسی: توانایی تحلیل شنیداری آواها و کلمات شفاهی و قابلیت دستکاری واحدهای آوا در زبان است. مهمترین پیش بینی کننده مشکلات خواندن داشتن یا نداشتن آگاهی واج شناسی است .

در آگاهی واج شناسی دانش آموز به تفسیر آوایی از حروف شبیه به هم مثل ر ، ز می رسد. کلمه های هم آغاز و هم پایان را می فهمد، ترکیبات آوایی، بخش کردن، صداکشی و دستکاری واجی را یاد می گیرد

رمز گشایی: درک تناظر حرف- صدا، زمینه ساز تحلیل کلمه است. تحلیل کلمه، شناسایی و تمیز آن از دیگر کلمات را ممکن می کند. توانایی خواندن، هجاها، شبه واژه های بی معنی، ناشی از این توانمندی است

بازشناسی کلمه: شناسایی بدون زحمت واژه های نوشته شده بدون بهره گیری از کلمات کناری.

تیز بینی، خزانه لغات دیداری، سرعت نامیدن و سیالی ذهنی از متغیر های مهم در بازگشایی واژگان است. خودکار بودن، ویژگی متمایز کننده ی خواننده ماهر از مبتدی است. فرآیندی خودکار است که سریع، بدون تلاش، خودبه خود، بدون هوشیاری و توجه انجام شود. خزانه واژه های دیداری و مهارت رمزگشایی دو رکن بازشناسی کلمه است.

نشانه های ظاهری کلمات، در بازشناسی کلمه ها موثر است. جابه جا خواندن کلمات با ظاهر مشابه از همین نوع است. مثلاً دانش آموز واژه (می گرید) را (می گیرد) می خواند.

راهنماهای حافظه ای مثل طبقه بندی کلمه ها، در بازشناسی واژه ها موثر است. بازشناسی اشتباه کلماتی با بار معنایی مشابه ناشی از همین ویژگی حافظه است. (قشنگ) را (خوشگل) می خواند

املا

پردازش شنیداری

درک رابطه ی حرف-صدا

تاکید بر همزمانی واج-نویسه

تقویت مهارت هجی کردن

با استفاده از تمرین های آگاهی واج شناسی در حوزه پردازش شنیداری می توان املا را هم تقویت کرد.

از مشکلاتی دانش آموزان در املا دچا ر آن می شوند می توان به این موارد اشاره کرد :ضعف دقت ضعف حافظه دیداری ضعف حافظه شنیداری ضعف توانایی دیداری تعویض کلمه مصطلح نویسی و ضعف حساسیت شنیداری

روان خوانی: توانایی خواندن متن با سرعت و دقت مناسب است.

مولفه های روان خوانی :

بازشناسی خودکار کلمه

توجه به علائم متن (نقطه، ویرگول، علامت سوال، فاصله و...)

پاراگراف بندی مناسب

درک مطلب :

هدف غایی خواندن درک مطلب است.

سطوح درک مطلب :

درک کلمه: معنای کلمه در جمله بهتر درک شود.

درک جمله: مستلزم درک کلمه و روابط میان کلمه هاست.

درک متن: درک معنا از متنی که بیش از یک جمله دارد

با توجه به موارد گفته شده هدف این تحقیق بهبود روخوانی و روانخوانی دانش آموزان پایه ابتدایی می باشد.

فعالیت خواندن آمیخته ای از چندین مهارت گوناگون است که به طور همزمان استفاده میشوند. کودکان، خواندن را ابتدا با روشهایی، مانند روش الفبایی سپس آواشناسی بعد به ترتیب به روشهای کلمه، عبارت و جمله خوانی یاد میگیرند. روانخوانی به توانایی خواندن صحیح و با ادای حالت کلمات با میزان سرعت معین گفته میشود که فهم را آسانتر میکند. دانش آموزان روانخوانی را به شیوه های گوناگون می آموزند. برخی از دانش آموزان روانخوانی را به طریق الگو قرار دادن خواندن معلم در کلاس یا گوش کردن به سی دی یا کتاب یاد میگیرند و برخی از دانش آموزان دستورالعملهای مستقیم روانخوانی را از طریق تمرینهای راهنما که در شیوه هایی مانند خواندن یا تکرار گروهی است می آموزند. معلمان روانخوانی را از طریق خواندن کلمات در بازه زمانی مشخص و محاسبه تعداد کلمات خوانده شده در دقیقه ارزیابی میکنند و معلمان به دانش آموزانی که نمره پایینتر از معدل کسب کرده باشند وقت اضافی و بیشتری را اختصاص میدهند (چاوین، ۲۰۱۶).

دکتر علیزاده و همکاران (۱۳۹۵) بیان می کنند:

هدف پژوهش حاضر شناسایی مداخله های موثر برای اختلال یادگیری خواندن با تاکید بر رویکرد رفتاری و معرفی روش دقیق آموزشی به عنوان نمونه های از روشهای مبتنی بر این رویکرد بود. بدین منظور با روش مروری متون اصلی شامل کتابها و مقاله های علمی معتبر در این زمینه بین سالهای ۷۴۹۴ تا ۵۱۷۹ از پایگاههای اطلاعاتی Direct Science, ERIC, Scholar Google و Med Pub استخراج و مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. جستجو در این پایگاهها با کلید واژه های Best practices, Special education, Learning intervention/methods based-Evidence, disability/disorder, Effectiveness, teaching Precision بود. همچنین، از برخی منابع فارسی موجود در این زمینه استفاده شد. مرور ادبیات پژوهش نشان داد مداخله های موثر در اختلال یادگیری خواندن بر دیدگاه رفتاری مبتنی هستند و در این بین دقیق آموزی مداخله های است که با رویکرد پاسخ به مداخله هماهنگی دارد. دقیق آموزی دارای ویژگیهای منحصر به فردی مانند ارزیابی مداوم عملکرد، ثبت و نمایش عملکرد روی نمودار و تصمیم گیری بر مبنای چگونگی عملکرد یادگیرنده است که میتواند استفاده از آن برای افراد با اختلال یادگیری خواندن را اثربخش - سازد. بر اساس مرور ادبیات پژوهش میتوان گفت دقیق آموزی مداخله های رفتاری در اختلال یادگیری است که به خاطر ویژگیهایی که در خود جای داده، توجه بیشتری را از سوی پژوهشگران و متخصصان بالینی این حوزه میطلبد.

فرهاد محمدی و همکاران در پژوهشی با عنوان تاثیر روش آموزی چند حسی فرنالد و تمرین و تکرار در بهبود اختلال ویژه ی یادگیری خواندن دانش آموزان ابتدایی بیان می کنند:

نتایج این مطالعه همچنین حاکی از سودمندی رویکرد فرنالد در بهبودی درک مطلب مبتلایان به اختلالات یادگیری است. سمور و الدر (۱۹۸۶) معتقدند که اولین راه باز شناسی مستقیم یک کلکه بازشناسی کل لغت به عنوان یک واحد است. بت توجه به رویکرد کل نگر فرنالد این امر می تواند دلیل بهبود درک مطالب و نیز سرعت خواندن خاموش باشد البته افرادی که متن را به صورت لغت به لغت هم می خوانند هم در درک مطلب دچار اختلال می شوند (ایساکون و میلر ۱۹۷۶ و کرامر ۱۹۷۰ به نقل از داکرل و مک شین ترجمه احمدی و اسدی ۱۳۷۶) رویکرد فرنالد با آموزش کلمات در پاراگراف ها و جملات توانسته این نقص را جبران کند.

۲- توصیف وضع موجود :

من فرزانه نان پز کارشناسی ارشد کامپیوتر، با ۶ سال سابقه معاونت و ۲ سال سابقه آموزگاری پایه دوم به همراه همکارم آسیه نراقی کارشناسی ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش با ۶ سال سابقه تدریس در پایه های سوم و چهارم در کاشان مشغول به خدمت هستیم.

دبستانی که ما در آن تدریس می کردیم، مدرسه ای خیرساز در حاشیه شهر کاشان دارای ۶ کلاس با تعداد ۱۹۴ دانش آموز می باشد. در کلاس دوم ۳۳ دانش آموز (ترکیب اتباع و ایرانی) داریم. بیش از ۸۰ درصد والدین دانش آموزان بیسواد بوده و از ۲۰ درصد مابقی دو نفر والدین دارای تحصیلات دانشگاهی و بقیه دارای سواد در حد خواندن و نوشتن بودند. در کلاس چهارم ۴۱ دانش آموز (ترکیب اتباع و ایرانی) از طرفی به واسطه آموزش های مجازی به علت شیوع بیماری کرونا، مجبور به استفاده از آموزش های مجازی بر بستر شاد و واتساپ شدیم. از میان این دانش آموز ۵ نفر دسترسی به گوشی هوشمند نداشتند و ۵ نفر هم به طور مشترک با خواهران و برادران دیگرشان از یک گوشی استفاده می کردند. با بهبود شرایط کرونا کلاس ها به صورت نیمه حضوری آغاز شد در این میان برخی از دانش آموزان از حضور در کلاس حضوری اجتناب می کردند. پس از بررسی ها و پیگیری ها متوجه شدم برخی از دانش آموزان به خاطر ضعف در خواندن و نوشتن از حضور در کلاس فراری می شوند و یا موقع خواندن برخی قسمت ها را حفظ کرده اند و حفظ خوانی می کنند. برخی از دانش آموزان در نوشتن مشکلات بسیاری داشتند به گونه ای که کلمات نوشته شده سرشار از حروف جافتاده بود به حدی که کلمه ای که قرار بود نوشته شده باشد اصلاً قابل فهم نبود. در خواندن شبه واج های قرآنی و عبارات قرآنی جدید دانش آموزان به حفظ خوانی می پرداختند و درک درستی از حرف به حرف کلمه ای که می خواندند، نداشتند.

عدم توانایی در خواندن باعث افت اعتماد به نفس دانش آموزان و کاهش علاقه و انگیزه دانش آموزان برای ادامه تحصیل شده بود.

از آنجا که مهارت خواندن پایه و اساس درک مطلب و فهم سایر دروس بود، تصمیم گرفتیم به رفع مشکل خواندن در دانش آموزان کمک کنیم.

با آغاز کلاس های حضوری تمام تلاش خود را بر برقراری ارتباط صمیمی با دانش آموزان انجام می دادم اما هنوز دانش آموزانی داشتیم که علاقه و انگیزه ای برای درس خواندن و حضور مرتب در کلاس درس نداشتند.

پس از بررسی علل بی میلی دانش آموزان، به این نتیجه رسیدیم که ترس از ندانستن و مورد تمسخر قرار گرفتن، ترس از خواندن غلط کلمات باعث شده بود بسیاری از دانش آموزان از فعالیت های خوانداری گریزان باشند.

و برای انجام تکالیف خود به شدت به والدین و آموزگار وابسته باشند.

بررسی کارنامه ها و پرونده های دانش آموزان کمکی برای شناخت وضعیت یادگیری مطلوب دانش آموزان در سال قبل نمی کرد، چرا که سال قبل هم آموزش ها مجازی بود و بسیاری از دانش آموزان تکالیفشان توسط فرد دیگری انجام می شده و قضاوت آموزگار را تحت تاثیر قرار می داده. بنابراین تصمیم گرفتیم با همکاری پایگاه رشد (آقای جعفری) به سنجش دقیق و تعیین سطح و تشخیص صحیح مشکل هر کدام از موارد مشکوک بپردازیم. لذا جلسه ای توجیهی برای والدین دانش آموزان مورد نظر در مدرسه برپا کردیم و با آگاه سازی والدین نسبت به مشکل فرزندانمان، آن ها را با خود همراه کردیم.

به عنوان یک آموزگار کلاس دوم همواره سعی داشتیم با تقویت روخوانی دانش آموزان درک درست و عمیق تری از مباحث درسی در دانش آموزان ایجاد کنم. تا دانش آموز بدون وابستگی به اولیا و آموزگار توان خواندن سوال و درک مفهوم مورد سوال باشد، تا در انجام تکالیف مستقل بوده و پس از روخوانی درست مسئله و ددک خواسته های مسئله به انتخاب راه حل بپردازد.

با شروع دوره های مربی گری در پایگاه رشد کاشان به همراه دو تن از همکارانم در این دوره ها که مربوط به تقویت درس فارسی دانش آموزان بود شرکت کردیم. و سعی کردیم از آموزش هایی که در این دوره دیدیم در مدرسه خودمان برای بهبود دانش آموزان بهره بگیریم.

وضع مدرسه در صورتی بهتر میشد که حدود ۵۰ دانش آموزی که در دبستان در درس فارسی ضعیف بودند به سطح بالاتری در درس فارسی برسند.

۳- شواهد (۱) :

پس از اتمام ترم ۱ و حضوری شدن مدارس با بررسی کارنامه ها و کسب شناخت کافی از دانش آموزان متوجه ضعف شدید برخی از دانش آموزان در درس فارسی شدیم.

بررسی نمودار تعداد دانش آموزان نیاز به تلاش و قابل قبول درس فارسی در هر پایه، و تاثیر جدی درک مفهوم بر یادگیری سایر دروس در دانش آموزان به فکر پیدا کردن راه حل مناسبی برای این مشکل بودیم.

پس از انجام تست ها و مشخص شدن سطح دانش آموزان و ضمن بررسی کارنامه سال قبل دانش آموزان و مصاحبه با معلم سال قبل، مصاحبه با دانش آموز و والدین و همچنین بررسی تکالیف و آزمون های سال قبل دانش آموزان اقدام به گروه بندی دانش آموزان هم سطح در این دوره کردیم و کلاس ها را شروع کردیم.

این کلاس ها در مدت حدود سه ماه و در سه سطح برگزار شد.

سطح ۱: دانش آموزان پایه اول و دوم

سطح ۲: دانش آموزان پایه سوم و چهارم

سطح ۳: دانش آموزان پایه پنجم و ششم

در سطح ۱ دانش آموزان، اغلب در شناخت نشانه ها و آواهای زبانی مشکل داشتند. در این بخش، علاوه بر مهارت واج نویسه، افزایش آگاهی واج شناسی، روانی در رمزگشایی در سطح هجا و کلمه، افزایش خزانه ی واژگان دیداری، سرعت در بازشناسی واژگان موازی با دامنه ی کتاب واژگان کتاب فارسی، تقویت پردازش شنیداری برای مهارت املا و بسترسازی اهداف روان خوانی و درک مطلب بود.

در سطح ۲: شامل روان خوانی، معانی واژگان، نشانه های سجاوندی و مباحث درک مطلب تمرکز داشتیم.

در سطح ۳: در سطح درک مطلب

به خاطر اعتماد به نفس پایینی که داشتند از حضور در کلاس فراری بودند، یا نمی توانستند دوست پیدا کنند. و از روخوانی در کلاس فراری بودند. با صدای بسیار پایین و بسیار کند حرف به حرف برخی حروف را می شناختند. و اصلاً نمی توانستند از روی متن بخوانند.

برای کلاس های تقویتی محتوای آموزشی طراحی شده توسط پایگاه رشد مورد استفاده قرار گرفت.

تمریناتی که مولفه های پایه را اختصاصاً در راستای انتظارات آموزشی تقویت می کند، تاسی گرفته از نظریه شناختی در این محتوا بود.

تاکید ویژه بر تمرین های آگاهی واج شناسی، جایگاه نظریه واج شناسی در این محتوا را نشان می داد.

از آنجایی که اکثر دانش آموزان شرکت کننده در کلاس از نوعی از اختلالات یادگیری رنج می بردند، از رویکرد آموزش مستقیم استفاده شد.

سعی شد برای آموزش هر نشانه با کمک روش های خلاق شکل و صدای نشانه به هم گره بخورند، تا شاهد حداکثر یادگیری باشیم.
برای پی بردن به پیشرفت دانش آموزان یک متن توسط یکی همکاران به دانش آموزان داده شد و صدای آنان ذخیره گردید.

۴- تجزیه تحلیل اطلاعات (یافتن راه حل) :

به منظور حل این مشکل در جلسه شورای آموزگاران پس از بررسی مشکل و اعلام آمار و اطلاعات لازم با کمک همه همکاران به راهکارهای زیر رسیدیم:

۱- برگزاری کلاس تقویتی

۲- برگزاری مسابقات شعرخوانی

۳- ایجاد کتابخانه صوتی برای کلاس ها در شاد

۴- تشویق دانش آموزان به مشارکت فعال در مسابقات کتابخوانی

۵- انتخاب راه حل و اعتبار بخشی :

با توجه به محدودیت های شرکت در کلاس های حضوری و با توجه به مشارکت من و همکاران در کلاس های مربیگری پایگاه رشد، و با توجه به دور بودن محیط مدرسه از مرکز شهر و عدم امکان حضور دانش آموزان در کلاس های پایگاه رشد با همکاری مسئولین پایگاه رشد تصمیم گرفتیم کلاس ها را در مدرسه خودمان برگزار کنیم و به دانش آموزان مدارس همجوار هم اعلام کردیم که در صورت تمایل می توانند از کلاس های ما استفاده کنند.

به منظور اطمینان از درستی کاری که پیش رو داشتیم با کمک آموزگاران مدرسه خود و مدارس همجوار به شناسایی اولیه دانش آموزان نیازمند کمک در درس فارسی پرداختیم.

سپس با کمک مسئولین پایگاه رشد کاشان جلسه ای توجیهی برای والدین این دانش آموزان برپا کردیم و از تمامی دانش آموزان خانواده هایی که اعلام همکاری کردند توسط همکاران پایگاه رشد کاشان تست گرفته شد، و به توصیه جناب آقای جعفری مسئول پایگاه رشد دانش آموزان سطح بندی شدند. و محتوای متناسب برای هر گروه از دانش آموزان از سوی پایگاه رشد در اختیار ما قرار گرفت. با توکل بر خدا و همراهی خانواده ها و همکاران کلاس ها را در سه سطح و طی حدود ۳ ماه برپا کردیم.

در حین کار بازخوردهای خوبی که از خانواده ها و سایر همکاران دریافت می کردیم ما را به ادامه این مسیر امیدوار می کرد.

ما با مقایسه نمودار های بازخورد های توصیفی ترم اول و ترم دوم متوجه تغییرات اجرای این راه شدیم.

۶- اجرای راه حل و نظارت :

در ابتدا برای ایجاد علاقه و انگیزه به دانش آموزان برای شرکت در این کلاس ها، محیط کلاس را تغییر داده و کلاس ها را در کتابخانه مدرسه برگزار کردیم. سعی کردیم با کمک دست ورزی و استفاده از روش های خلاق آموزش را برای بچه ها لذت بخش کنیم. آموزش ها را از آسان به مشکل چیدیم تا هر لحظه دانش آموزی که همواره در کلاس درس احساس شکست می کرد به موفقیت های کوچک و شیرین دست پیدا کند.

در هر جلسه ابتدا شکل نشانه و سپس صدای آن را به کمک روشی خلاق همراه با شعر و موسیقی یا انیمیشن معرفی می کردیم.

با رمزگذاری بین شکل نشانه و صدای آن، یادسپاری نشانه را تحکیم می کردیم.

دانش آموز در حالی که شکل توخالی نشانه را رنگ می کرد صدای نشانه را با صدای بلند روی لب می آورد. گاهی کلاس پر سر و صدا می شد اما همین امر باعث جذابیت بیشتر کلاس برای دانش آموزان می شد.

از دانش آموزان خواسته میشد ترکیبات احتمالی که با نشانه جدید می توانند بگویند و کلمات توسط معلم پای تخته نوشته می شد به گونه ای که حرف مورد تدریس با رنگ جذاب و متفاوتی برجسته شود.

هر یک از دانش آموزان از روی برگه هایی که در اختیارشان قرار داده شده بود شروع به بخش بخش خوانی می کردند. سپس از دانش آموزان خواسته میشد تا به ترتیب هر کدام یک کلمه را با صدای بلند برای سایرین بخواند. سپس همه ی کلاس آن کلمه را هم خوانی می کردند.

در تمرینات متعدد تلاش می شد با تکیه بر بخش خوانی، خواندن کلمه برای دانش آموز آسان تر شود.

تمرینات متعدد جهت تقویت حساسیت و توالی شنیداری، آگاهی واج شناسی، رمز گذاری و تقویت حافظه، دقت، زبان، بیانی، پردازش شنیداری در جلسات متعدد با راهنمایی آموزگار حل می شد.

نکته ای که در این آموزش ها همیشه مدنظر مربی بود این بود که مربی به عنوان یک تسهیلگر می باشد. اگر دانش آموزی به کمک بیشتری نیاز داشت یک همراه در کلاس با او می نشست و به عنوان تسهیلگر ویژه در کنار دانش آموز با وظایف مشخص که از سوی مربی معلوم شده بود به دانش آموز کمک می کرد.

۷- شواهد (۲) توصیف وضع مطلوب :

ظرفیت کلاس ها ۸ نفر بود اما با توجه به تعداد بالای دانش آموزان (۱۴ نفر)، از والد همراه برای کمک به دانش آموزان کندتر استفاده کردیم.

مربی نقش تسهیلگر را برعهده داشت و با توجه به روال منظمی که در تمرینات جزوه برقرار بود، بعد از چند جلسه دانش آموز وظیفه خود را در قبال سوالات مشابه بهتر درک می کرد.

تمرینات به کار گرفته شده بر تمام مولفه های خواندن، اعم از آگاهی واج شناسی تا مولفه های روان خوانی و درک مطلب (متناسب با اهداف هر پایه) تمرکز داشت. چیدمان تمرین ها در هر درس و در طول کتاب، به گونه ای بود که به دانش آموز کمک می کرد با سرعت بیشتری از مراحل مقدماتی مهارت خواندن به مراحل نهایی این مهارت حرکت کند.

در سطوح پایین تمرکز مربی بیشتر روی مهارت واج شناسی و هجاشناسی و رمزگشایی واژگان بود. در حالی که در سطوح بالاتر پس از آنکه دانش آموز در هجاشناسی و رمزگشایی واژگان به روانی رسید، بیشتر روی بازشناسی واژگان و روان خوانی کلمات متمرکز می شد. والدی که در کلاس دانش آموز را همراهی می کند دارای وظایفی است که از سوی مربی به وی اعلام شده است با فعال شدن والد در امر یادگیری دانش آموز باعث افزایش شناخت والد از قابلیت های یادگیری فرزندش می شود و احساس مسئولیت وی را در مسئله آموزش فرزندش حتی ساعات خارج از کلاس بالا می برد.

پرسش دانش آموزان از یکدیگر هم به عنوان یکی دیگر از راهکارهایی است که به مربی در پیشبرد اهداف آموزشی کمک می کند. چرخه پرسش های دو نفره به دانش آموز کمک می کند تا گاهی نقش پرسشگر و گاهی نقش پاسخ دهنده را ایفا کند و مطلب به خوبی برای او تکرار شده و در ذهنش تثبیت شود.

۸- ارزیابی نهایی و اعتبار سنجی :

بعد از برگزاری کلاس همان متن که قبل از شروع کلاس ها به دانش آموزان داده شده بود توسط همکار مجدداً به آنان داده شد و صدای آنان مجدداً ذخیره شد.

هر دو صدا به همراه تاریخ اجرا برای مدیر و شورای مدرسه و والدین پخش شد که نشان از تغییرات و پیشرفت بالای این دانش آموزان داشت.

افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان و توجه تمرکز آنان سر کلاس نسبت به قبل کاملاً آشکار بود.

نتایج بهتر آزمون های ترم دوم دانش آموزان حاکی از پیشرفت آنان هم در خوانی و هم در دوزن دیگر بود که علت آن هم اعتماد به نفس آنان و هم درک از صورت سوالات بود.

پیشرفت آنان در درس املا نیاز قابل مشاهده بود.

۹- نتیجه گیری و پیشنهادات :

در این پژوهش که با استفاده از شیوه مداخله مستقیم برای بهبود روخوانی و روانخوانی دانش آموزان اجرا شد، تکیه اصلی بر روی مولفه های یادگیری خوانداری بود که پس از بررسی نتایج ترم یک دانش آموزان و برگزاری کلاس ها به صورت حضوری متوجه اشکال جدی در مهارت روانخوانی دانش آموزان شدیم و بعد از سطح بندی دانش آموزان اقدام به شروع کار کردیم.

با توجه به اینکه سرعت تدریس هر کلاس باید با سطح آموزشی دانش آموزان آن کلاس متناسب باشد، از آنجایی که در مدارس ساختار آموزش از یک بودجه بندی محض پیروی می کند و آموزگار ملزم به اتمام کتاب در یک بازه ی زمانی مشخص است، لذا رسیدگی به دانش آموزان با سطوح مختلف در یک کلاس غیر هم سطح کاری بسیار پیچیده است.

در این کلاس ها ما با سطح بندی سعی در یکدست کردن دانش آموزان از نظر سرعت یادگیری داشتیم تا کار برای دانش آموزان و مربی ساده تر شود. این فرصت برای آموزگار فراهم می شود که وقتی به دانش آموزان سطوح پایین تر تدریس می کند با سرعت کمتر اما عمیق تر پیش برود، در مقابل آموزگاری که به دانش آموز سطوح بالاتر تدریس می کند، باید سرعت تدریس بالاتری داشته باشد.

تقویت مهارت خواندن در دانش آموزان دارای اختلال یادگیری مستلزم استفاده از روش تدریس مستقیم است که در آن آموزش از مفاهیم ساده به مشکل مرتب شده و مربی نظارت و ارزیابی به موقع و مستقیم روی تک تک دانش آموزان دارد و با تکرار و تمرین و اصلاح در لحظه پاسخ های نادرست، و ایجاد حس موفقیت های پی در پی سعی می کند نگرش منفی دانش آموز نسبت به مدرسه را به نگرشی مثبت تبدیل کند. حس طرد شدن از سوی معلم را با حس توجه ویژه از سوی معلم جایگزین کند و انگیز تحصیلی دانش آموز را تقویت کند. دانش آموزی که شیرینی خواندن و درک مطلب را در بستری سرشار از آرامش و امنیت و محیطی دوستانه کسب کند پیشرفت بهتری خواهد داشت.

پیشنهادهات

به همکاران عزیز پیشنهاد می شود ضمن مطالعه در مورد مولفه های یادگیری خوانداری، نسبت به مشکل یابی دانش آموزان که در کدام سطح از یادگیری دچار مشکل هستند آزمون به عمل آورده و سپس طبق مشکل دانش آموزان و سطح بندی آنان تمرینات و فعالیت های مربوط به همان مشکل را با آن دانش آموز کار کنند و در آن زمینه دانش آموزان را تقویت نمایند. در این زمینه شرکت در کلاس های پایگاه رشد کاشان که توسط جناب آقای جعفری برگزار می شود پیشنهاد می شود.

منابع :

- پیرزادی، حجت ۱۳۹۱، آموزش مستقیم و کاربرد آن در حوزه ناتوانیهای یادگیری
 جعفری ۱۴۰۰ جزوه مولفه های یادگیری خوانداری
 علیزاده، حمیدپیرزادی ، حمید، غباری بناب، باقر، پزشک، شهلا، کاظمی، فرنگیس، ۱۳۹۵، دقیق آموزی: مداخله ای رفتاری برای دانش آموزان با اختلال یادگیری خواندن
 محمدی، فرهاد، کرمی، جهانگیر، هاشمی، تورج، ۱۳۸۸، تاثیر روش آموزی چند حسی فرنالد و تمرین و تکرار در بهبود اختلال ویژه ی یادگیری خواندن دانش آموزان ابتدایی

Chauhan, P. S. (2016). Reading Skills? Its Goals and different techniques of teaching reading, other techniques its purpose, Importance of effective Reading Skills, International Journal of English Research, 2 (4), 29-32.

Hallahan, D.P., & Kauffman, J.M. (2003). Exceptional learners instruction to special education. New York: Allyn and Bacon

Sagor, R. (2003). Motivating students and teachers in an era of standards. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Tarver, S. (2004). Direct instruction: A theoretically complex approach that produces success, after success, after success. Direct Instruction News, 4(1), 1-3